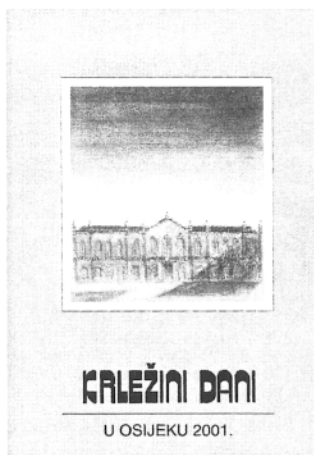

Lucija Ljubić

DRUGI DIO INVENTURE DRUGOG MILENIJA

PREMIJERE
RAZGOVOR
PORTRET
FESTIVALI
MEDUJ

VOX
HISTRIONIS

Kralježini dani u Osijeku 2001. Hrvatska dramska književnost i kazalište - inventura milenija. Drugi dio.

Priredio Branko Hećimović, Zavod za povijest hrvatske književnosti, kazališta i glazbe HAZU,

Odsjek za povijest hrvatskog kazališta - Zagreb /

/ Hrvatsko narodno kazalište u Osijeku, Pedagoški fakultet Osijek, Zagreb - Osijek, 2002.

Kazališno-teatrološka manifestacija *Kralježini dani u Osijeku* u prosincu 2002.

održana je trinaesti put za redom, a kako se uvrijedilo prethodnih godina, predstavljen je i zbornik znanstvenih radova s prošlogodišnjega skupa. Zbornik *Kralježini dani u Osijeku 2001.* sadrži tridesetak radova okupljenih oko teme *Hrvatska dramska književnost i kazalište - inventura milenija. Drugi dio.* Tisućljetna baština hrvatske dramske književnosti i kazališta bila je temom i prethodnoga skupa, a sudeći po raznolikosti radova, znanstveni je skup i ovaj put obilovao raznovrsnošću pristupa i tema.

Lijep običaj da na *Kralježinim danima* sudjeluju hrvatski dramatičari ove je godine nastavio Luko Paljetak otvorivši skup izlaganjem o svojim dramskim djelima i njihovim kazališnim izvedbama kao i o žanru radiodrame. Paljetak je svoj dramski rad usporedio s daskanjem i svom nepredvidivošću odnosno avanturizmom koji ta disciplina sa sobom donosi, a to podrazumijeva da je pokoja drama prisiljena mirovati u ladici.

U zborniku se nalazi jedan rad s područja starije hrvatske književnosti, a napisala ga je Zlata Šundalić načinivši iscrpnu analizu Mecićeve križnoga puta iz 1726. godine i ponudivši tri načina čitanja toga djela, i to kao prikazanje, kao dramatizaciju misterija ili kao oblik pučke pobožnosti. Zoran Kravar razmotrio je sukobe u Kralježinoj

drami *Michelangelo Buonarroti* u kojoj nema toliko radnje odnosno zapleta koliko ima dinamike, a ona se vidi ponajviše u antitetičnosti opozicije između genija i puka ili genija i gomile. Nastavljajući i ove godine govoriti o pučkom komadu, Marijan Bobinac istražio je zastupljenost bečke lakrdije u hrvatskom kazalištu između Demetra, Freudenreicha i Šenoae. U proljeće 1861., nakon što su ukinute predstave na njemačkom jeziku, na repertoaru zagrebačkoga kazališta sve su se češće pojavljivale bečke lakrdije, što je izazvalo polemike među kritičarima i kazališnim ljudima uopće. Sudeći prema radu Antonije Bogner-Šaban, lik baruna Franje Trenka u povijesti hrvatske književnosti i kazališta svjedoči o privlačnosti toga pustolova i izazovnosti teme koju sa sobom donosi, tako da su - zahvaljujući pučkom igrokazu Josipa Eugena Tomića, opereti Srečka Albinija i pučkom igrokazu trolista Tahir Mujičić, Boris Senker, Nino Škrabe, a autorica govori o tim trima ostvarenjima - Trenkove dogodovštine i uprizorene i uglazbljene s velikim uspjehom. Na području pučkoga kazališta u hrvatskoj se dramskoj književnosti ističe Marija Jurić Zagorka kao omiljena spisateljica i novinarka koju je službena kritika rado smještala u trivijalnu književnost, a Adriana Car Mihec ustvrdila je da Zagorkine jednočinke, unatoč svojoj plošnosti, svjedoče o autoričinoj hrabrosti da se kritički suoči s tadašnjim patrijarhalnim društvenim okolnostima i zabavi publiku. Svjetlan Lacko Vidulić napravio je inventuru dramskoga stvaralaštva književnice i filo-

loginje Camille Lucerne osvrnuvši se i na kazališnu kritiku njezinih komada. Stanislav Marijanović donio je analizu rukopisa nepoznate drame Branka Vodnika *Sfinga*, a u zborniku je tiskan dio drugog čina drame. Nikola Batušić napisao je rad o djelovanju kazališnoga ravnatelja, redateljica i glumca Josipa Bacha u doba moderne. Batušić je istaknuo kako je u polemici između Bacha i Krleže upravo Bach potaknuo polemiku svojim člankom u "Obzoru" 1919. nakon čega je Krležina *Hrvatska književna laž* bila odgovor napadaču, a istraživanje Bachova rada pokazalo je da se odlikovao kreativnim nemirom i žudnjom za novim. Vrijedan je prinos i iscrpna analiza rada te priloženi repertoarni popis Matice hrvatskih kazališnih dobrovoljaca u tekstu Branka Hećimovića o postojanju i djelovanju MHKD-a (1923. – 1945.) koji broji 449 nastupa. Nakon Demetrovih dobrovoljaca u Zagrebu se ne pamti nijedno dobrovoljačko kazalište ili družina sve do pojave MHKD-a koje se nametnulo kao jedinstvena protuteža zagrebačkoj nacionalnoj kazališnoj kući.

Sibila Petlevski ispitala je mjesto Branka Gavelle u svjetlu recentnih teorija glume dokazavši da njegova teorija glume ne blijedi nego dobiva na zanimljivosti upravo iz razloga što njegova teorija i danas pruža mogućnost provjere u pedagogiji glume. Ana Lederer istražila je glumački pedagoški rad Tita Strozija na temelju rukopisa koji je imao biti Strozijev udžbenik za glumu, a analizom dostupnih rukopisa Ledererova je pokazala da je Strozij izgradio osebujan redateljski stil koji se razlikovao od Gavellina i koji je ponajprije bio okrenut glumcu. Vlatko Perković svoj je rad usredotočio na kazališnu teoriju i praksu Kalmana Mesarića, a u prilogu je tiskan i popis Mesarićevih režija u Bosni i Hercegovini. Ivo Svetina u zborniku sudjeluje ulomkom o Dušanu Moravcu i njegovu odnosu prema hrvatskom kazalištu koje je zadužio trima monografijama o Ignaciju Borštniku, Hinku Nučiću i Ferdi Delaku. O prilikama i repertoaru u riječkom talijanskom kazalištu govori tekst Sandra Damianija, a o makedonskim uprizorenjima četiriju drama Miroslava Krleže (*Gospoda Glembajevi*, *U logoru*, *U agoniji* i *Vučjak*) iscrpno piše Borislav Pavlovski. Kazališnom poetikom Radovana Ivšića u svom se tekstu bavio Darko Gašparović podastrijevši temeljitu analizu Ivšićeva dramskog rada. U zborniku se nalazi i polemički tekst Radovana Ivšića kojim uvaženi književnik propituje Krležinu važnost u kontekstu hrvatske i svjetske književnosti početkom 20. stoljeća. Intermedijalnosti u *Vašaru snova* Marijana Matkovića latila se Branka Brlečić-Vujić, a svojim radovima u zborniku sudjeluju i dvije znanstvenice iz

inozemstva. Jadwiga Sobczak istražila je zastupljenost i recepciju poljske avangardne drame u hrvatskom kazalištu u razdoblju od 1960. do 1989. Jolanta Dziuba usredotočila se na hrvatsku psihodramu iz razdoblja prologovaca. Ivan Lozica prikazao je složeni suodnos kreacije i tradicije na primjeru radiodrame Ivana Slamniga *Marina kruna*. Marin Blažević pisao je o *demokraciji* u hrvatskom glumištu devedesetih, a Sanja Nikčević pružila je opsežan uvid u novu dramu *koja udara u lice* (*In_Yer_Face Theatre*) osvrnuvši se i na stanje u hrvatskoj drami i kazalištu te je propitala naziv *nova europska drama*, zaključivši da nova europska drama ne postoji kao dramski pravac.

Svojevrzni tematski blok u zborniku tvori nekoliko radova o glazbenom kazalištu. Nedjeljko Fabio istražio je pozadinu dvaju kazališnih skandala u razdoblju hrvatskoga socrealizma. Riječ je o dvjema politički osporavanim operama, a to su *Kamenik* Jakova Gotovca i *Dimnjaci uz Jadran* Ive Tijardovića. Cjelovita analiza skandala zahvaća i sadržaje opernih libreta, i kazališnu kritiku, i broj izvedbi, ali i zapisnike sa zajapurenih sjednica. Alfi Kabiljo izložio je razvoj i opseg hrvatskog mjuzikla i rock opere koji se od 1952. godine uglavnom vežu uz Zagrebačko gradsko kazalište Komedija. Ennio Stipčević sudjeluje u zborniku tekstem o hrvatskoj libretistici i utjecajima strane libretistike.

I ovaj zbornik sa skupa *Krležini dani u Osijeku 2001.* odlikuje se raznovrsnošću ideja i pristupa, pruživši još jedan dokaz koliko je hrvatska kazališna i dramska baština bogata i neiscrpna. Zato i jest moguće u istoj knjizi naići i na neobjavljenu dramu ili rukopis velikoga redatelja, i na novu interpretaciju već poznate drame, i na teatrografske podatke o izvođenju pojedinih predstava (bilo u Hrvatskoj, bilo u inozemstvu), i na tekstove s područja kazališne teorije, ali i na zanimljive *štiklece* iz kazališne prošlosti. Osim toga, znanstvenici su svojim radovima dali neizmjerljivo vrijedne prinose daljnjem proučavanju, usredotočivši se na dramsku književnost i kazalište koji se u izdavačkoj i promidžbenoj utrci nekako čine najtišima i najskromnijima, no kontinuitet održavanja takvih znanstvenih skupova i izdavanja zbornika najbolje dokazuje da suigra kazališta i književnosti nikad ne prestaje. Najljepše je što nakon drugoga milenija započinje treći, a kazališne i dramske teme ovim zbornikom nisu ni izdaleka iscrpljene pa nam ostaje veseliti se sljedećim *Krležinim danima* i novim zbornicima.